

De Harmonie en omgeving

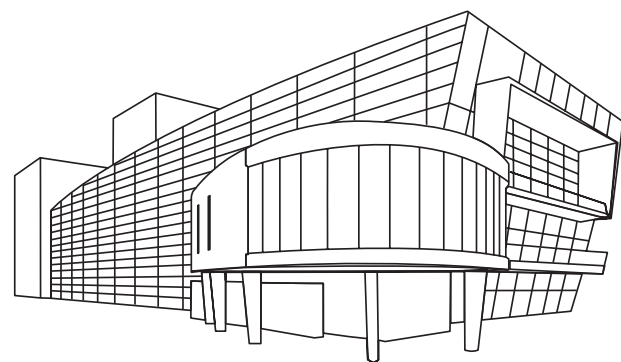
Over cultuur en
kansen in en rondom
De Harmonie

De Harmonie en omgeving

Over cultuur en
kansen in en rondom
De Harmonie

De Harmonie en omgeving

Dit is een brochure over cultuur en kansen in en rondom De Harmonie; op weg naar een eigentijdse ontmoetingsplek in de binnenstad waar cultuur, beleving en ontspanning samenkomen. In deze presentatie leest u over onze plannen.

Inhoud

Voorwoord	5
1. Gebouw en gebruik	6
2. Verbouwing van De Harmonie	8
3. Plannen op hoofdlijnen	10
4. Kansen voor meer groen, klimaatbeheersing, duurzaamheid en natuurlijk cultuur	26
5. Samen een mooie plek maken	30

De Harmonie geeft identiteit aan de binnenstad van Leeuwarden

Voorwoord

De Harmonie is één van de mooiste theaters van Nederland en staat bij ons op die herkenbare plek aan de Wester Stadsgracht. Daar heeft het theater een bijzondere functie. Niet alleen cultureel, maar ook als fraai en herkenbaar gebouw waarmee ze allure en betekenis aan die unieke plek in binnenstad geeft.

Het gebouw is sinds de nieuwbouw en opening in 1995 goed onderhouden. Toch zijn er onderdelen aan het gebouw waar sprake is van slijtage, bijvoorbeeld bij grote gevel- en raampartijen. Ook is het inmiddels 27 jaar oude gebouw, ingehaald door de tijd. De Harmonie is op korte termijn bouwtechnisch dan ook toe aan een update.

Tegelijkertijd is de binnenstad van Leeuwarden in beweging, ook in de omgeving van De Harmonie. Als gevolg van wijzigingen in het bestemmingsgebied, zoals de komst van Pathé en het verdwijnen van de busbanen, ligt het in de planning om het gebied rondom De Harmonie opnieuw in te richten. Het richtbeeld van de gemeente is hierbij de binnenstad te ontwikkelen tot een vitale kwaliteitsplek voor ontmoeting, verblijf en beleving.

De Harmonie vindt het belangrijk bij deze visie aan te sluiten. Want er wachten verschillende kansen. Daarom heeft De Harmonie zich in samenwerking met de gemeente gericht op een integrale denk- en werkwijze.

Tijdens gezamenlijke werksessies zijn het noodzakelijke onderhoud, de bouwtechnische aanpassingen én de kansen voor inrichting van de openbare ruimte met elkaar in verband gebracht. Met als doel een samenhangend en elkaar versterkend bouw- en ontwerpproces voor te bereiden. De resultaten van deze werksessies zijn wat ons betreft veelbelovend. We nemen u graag mee in deze plannen.

Voor ons spreekt het voor zich dat we, in het kader van de ontwikkeling van het Harmoniekwartier, ook het gesprek met andere culturele partijen en ondernemers over de ontwikkelingen in de omgeving van De Harmonie aan gaan. Want we zien kansen in het samen bouwen aan een sterke culturele infrastructuur en het samen streven naar een mooi cultureel programma voor de stad. Op grote lijnen zijn deze kansen en het gedachtegoed bij deze planvorming dan ook meegenomen.

Voor een goede oriëntatie op het bouwproces van De Harmonie, kiezen wij er voor om in dit document alleen de nodige aanpassingen en de verbouwing van en rondom De Harmonie te belichten. Zo krijgt dit belangrijke proces de volle aandacht.

De hoofdlijnen van deze plannen treft u in deze brochure.

We wensen u veel lees- en kijkplezier

1

Gebouw en gebruik

Bouw en ontwerp van de nieuwe Harmonie

In de jaren 1991-1994 is in opdracht van de gemeente Leeuwarden de nieuwe Harmonie gebouwd. Bij het ontwerp van het nieuwe theater heeft architect Frits van Dongen zich destijds laten inspireren door het waterrijke Friese land. Het thema 'water' komt dan ook in verschillende vormgevingselementen van het gebouw terug. Zowel in de vormgeving van het exterieur als dat van het interieur. 'Een schip' werd als metafoor voor het gebouw gebruikt. Dit verbeeldt een moederschip met een klein bootje ernaast. Dit is het rode Plectrum, de huidige entree. In het profiel aan de voorkant van het gebouw herkennen we de boeg van een schip, met daaraan het balkon als reling. Binnenin De Harmonie wordt met de glinsterende vloer in de foyer een verwijzing naar een schelpenstrand gemaakt, en het thema water opnieuw verbeeld.

De vorm van de aangebouwde zalen boven de entree is afgeleid van een gitaar plectrum, en is daarmee een knipoog naar muziek. In het hele gebouw wordt de kleur rood consequent gebruikt. Uiteraard als verwijzing naar theater.

Bijzonder is ook de ligging van De Harmonie aan de Wester Stadsgracht. Ons prachtige gebouw gaat op deze plek een natuurlijke en vanzelfsprekende relatie met de waterrijke omgeving aan. Hierdoor ontstaat een fraaie en herkenbare plek in de openbare ruimte die allure en identiteit aan de binnenstad van Leeuwarden geeft.

Gebruik van het gebouw

Het nieuwe gebouw van De Harmonie werd in 1994 in gebruik genomen en op 20 januari 1995 officieel door Koningin Beatrix geopend. Vanaf die tijd is De Harmonie met drie verschillende theaterzalen en twee foyers een groot theater te noemen. Wat omvang en capaciteit betreft, behoort het tot de top van de Nederlandse theaters. Het totaal aan theaterzalen en foyers is op efficiënte manier met elkaar te combineren waardoor De Harmonie multifunctioneel inzetbaar is; naast grote muziek en theaterproducties, ook voor festivals en grote congressen. Het totale complex biedt hiermee jaarlijks aan ongeveer 200.000 bezoekers een gastvrije ontvangst. Het gebouw wordt hierdoor intensief en veelzijdig gebruikt, en dit vraagt om liefdevol en goed huismeesterschap.

In het interieur herkennen we verwijzingen naar het thema water in:

- De blauwe steunmuur aan de achterkant van het theatercafé. Deze verwijst naar de zee
- De zwart/wit glinsterende vloer in de foyer refereert aan een schelpenstrand
- De glooiende leuning van de trappen die doen denken aan de golven van de zee
- De lichtgevende baan boven de garderobe symboliseert bevroren water en verwijst naar ijsbanen en de Elfstedentocht
- De zwarte toneeltorens doen denken aan stoompijpen
- De oranje muur in de foyer illustreert de ondergaande zon
- De loopbruggen, bijvoorbeeld naar het zijschip (het Plectrum) worden verlicht met stoomlampen die specifiek worden toegepast in de watersport
- Het subtiele gebruik van al deze verwijzingen maakt onze stadsschouwburg uniek in haar beleving en vormgeving

2

Verbouwing van De Harmonie

Toe aan vernieuwing

Ons theater is sinds de nieuwbouw goed onderhouden. Toch zijn er onderdelen aan het gebouw waar sprake is van slijtage. Ook wordt het gebouw ingehaald door de tijd. Enerzijds is er daarom op korte termijn groot onderhoud nodig. Bijvoorbeeld aan de raampartijen en gevels. Maar ook de zogenaamde trekkenwanden (toneelhijsinstallaties) in de twee grote theaterzalen zijn aan vervanging toe. En om het gebouw voor bezoekers en medewerkers geschikt te houden, zijn verdere aanpassingen en verbouw nodig. Bijvoorbeeld in relatie tot een moderne en laagdrempelige entree, en de noodzaak tot aanpassing van de garderobe met een lift. De Harmonie is bouwtechnisch dan ook toe aan een update.

Integrale aanpak

Ondertussen is de binnenstad van Leeuwarden in beweging. De gemeente streeft naar bijzondere gebiedsprofileringen, ook in de omgeving van De Harmonie. Als gevolg van wijzigingen in het bestemmingsgebied, zoals de komst van Pathé en het verdwijnen van de busbanen, ligt het in de planning van de gemeente om het gebied rondom De Harmonie opnieuw in te richten.

De Harmonie en de gemeente zien mogelijkheden om met een integrale aanpak, de kansen voor zowel De Harmonie als haar omgeving te vergroten. Bij de planvorming van het onderhoud en de verbouw betrokken wij daarom zowel de functie van het theater als de stedenbouwkundige functie van de binnenstad rondom De Harmonie.

Visieontwikkeling en plannen

In de afgelopen twee jaar heeft De Harmonie in samenwerking met de gemeentelijke afdelingen Vastgoed en Ruimtelijke Ordening en Inrichting, samen met de oorspronkelijke architect Frits van Dongen, gewerkt aan een visieplan; 'De Harmonie en omgeving'. Hierbij zijn de noodzakelijke bouwtechnische aanpassingen voor De Harmonie naast de kansen voor de ontwikkelingen in de directe omgeving van De Harmonie gelegd. Door integraal te denken en te werken hebben wij gezocht naar een optimale aansluiting van kansen en mogelijkheden. Hierbij hebben wij de verbouwingen aan De Harmonie, de toekomstige aanpassingen in de openbare ruimte, ook die al op de agenda stonden, en de wensen ten aanzien van het Harmoniekwartier met elkaar in verband gebracht.

Bij de werksessies hebben wij de volgende overwegingen meegenomen:

→ Als gevolg van de wijzigingen in het bestemmingsgebied, zoals de komst van Pathé en het deels verdwijnen van de busbanen, kan het gebied rondom De Harmonie opnieuw worden ingericht.

→ Door de veranderde routing van het verkeer en publiek, en de komst van Pathé, is onze huidige hoofdingang minder zichtbaar en minder toegankelijk geworden. Met het verplaatsen van de entree naar het midden van het gebouw willen wij de hoofdingang van De Harmonie moderniseren en meer zichtbaar en toegankelijker maken.

→ Door vergrijzing onder bezoekers heeft De Harmonie aanwas van publiek nodig. Een belangrijk aspect dat daar aan kan bijdragen is dat wij ook overdag op een laagdrempelige manier meer traffic gaan genereren. Naast het organiseren van specifieke activiteiten, vraagt het gebouw zelf daarbij om meer transparante zichtlijnen. Daarom gaan we de grote raampartijen met melkglas, die nu lekkage vertonen en versleten zijn, vervangen door thermisch isolerend glas (HR++). Hiermee worden de grote raampartijen doorzichtig en duurzamer, en de gevels meer transparant. Zo creëren wij een open verbinding met de omgeving die dan letterlijk een venster op de wereld is.

→ Een nieuwe entree in het midden van het gebouw helpt bij het gemakkelijk naar binnen kunnen lopen en verlaagt ook de drempel naar het theater. Deze verplaatsing maakt tevens ruimte voor nieuw en ander gebruik van het Plectrum, de huidige entree. Deze plek willen wij aanpassen en ontwikkelen tot een multifunctionele ruimte die van buitenaf zicht biedt op cultuur, horeca en maatschappelijke activiteiten. Hiermee wordt de functie van ons theater als eigentijdse ontmoetingsplek versterkt.

→ De veranderingen in het gebruik van de openbare ruimte in de omgeving van De Harmonie vragen ook om nieuwe invulling en inrichting, zoals meer terrasruimte en het organiseren van bijzondere evenementen in de openbare ruimte. Hier liggen bijvoorbeeld bijzondere kansen voor een nieuw terras aan het water van de Wester Stadsgracht en verplaatsing van de expeditie-toegang naar de achterkant van De Harmonie aan het Zaailand.

3

Plannen op hoofdpijnen

Kansen door wijziging bestemmingsgebied

Als gevolg van wijzigingen in de bestemming van het gebied, zoals de komst van Pathé, en het deels verdwijnen van de busbaan, kan het gebied rond De Harmonie opnieuw worden ingericht. Voor De Harmonie ligt hier een noodzaak om goed toegankelijk en zichtbaar te blijven. Ook biedt deze ontwikkeling nieuwe mogelijkheden voor ander gebruik van de openbare ruimte, zoals meer terrasruimte en het organiseren van bijzondere evenementen.

Verplaatsing entree

De huidige entree is nu verborgen achter de marmeren muur en door veranderende routing van het verkeer minder toegankelijk. Ook is de ingang niet meer actueel en past de balie niet meer bij de eisen van deze tijd. Het kassadeel op de begane grond vormt nu een visuele blokkade op de activiteiten binnen in De Harmonie. De Harmonie is daarom gebaat bij verplaatsing van de hoofdingang naar het midden van de zijgevel tegenover Neushoorn. De gevel kan daar een opening krijgen en wordt hierdoor transparant. Zo wordt de entree van De Harmonie weer modern en toegankelijk, ook voor nieuwe doelgroepen en ontstaat er bovendien ruimte voor een andere invulling van het Plectrum.

Versterking functie 'eigentijdse ontmoetingsplek'

De verplaatsing van de huidige entree biedt kansen voor herdefiniëring en verbouw van het Plectrum. Bij De Harmonie leeft de wens om een meer directe relatie te leggen tussen de omgeving en de activiteiten in het gebouw. Wij willen het gebouw transparanter en toegankelijker maken voor een breed publiek waarmee we de functie van 'ontmoetingsplek' versterken. Wanneer de entree wordt verplaatst, ontstaan er mogelijkheden om de activiteiten en horeca vanaf het Mata Hariplein meer zichtbaar te maken. Door op de begane grond van het nieuwe Plectrum een zichtbaar programma te plaatsen fungeert dit vanaf het Zaailand bovendien als levendig en aantrekkelijk baken.

Ook ligt er een kans om in De Harmonie een hoek voor werk- en ontmoetingsplekken te creëren; tegen het toneel in de zijkant van het gebouw. Overdag kan dit deel een aanvulling zijn op de activiteiten in het Plectrum. Allebei met zicht op het Ruiterskwartier met de hoofdentree er uitnodigend tussenin.

Ook het nieuwe theatercafé dat al in april 2022 wordt gerealiseerd, creëert een belangrijke ontmoetingsplek en prettig verblijf in de foyer. De vormgevingstaal van architect Van Dongen is ook in de vormgeving door het bureau M2R voor dit theatercafé verwerkt, wat het totaal tot een krachtig interieurconcept maakt.

De garderobe in de foyer krijgt bij de huidige uitgang een andere look and feel doordat aan het Plectrum een andere functie wordt gegeven. In plaats van uitgang wordt dit in de toekomst een activiteit- en ontmoetingsplaats. Samen met een nieuw verdeelpunt van drankjes draagt deze functie er aan bij dat mensen langer socializen en in De Harmonie verblijven. Met een personenlift die naast de trap kan worden gepositioneerd, blijft De Harmonie toegankelijk voor de oudere en soms fysiek en visueel beperkte bezoekers.

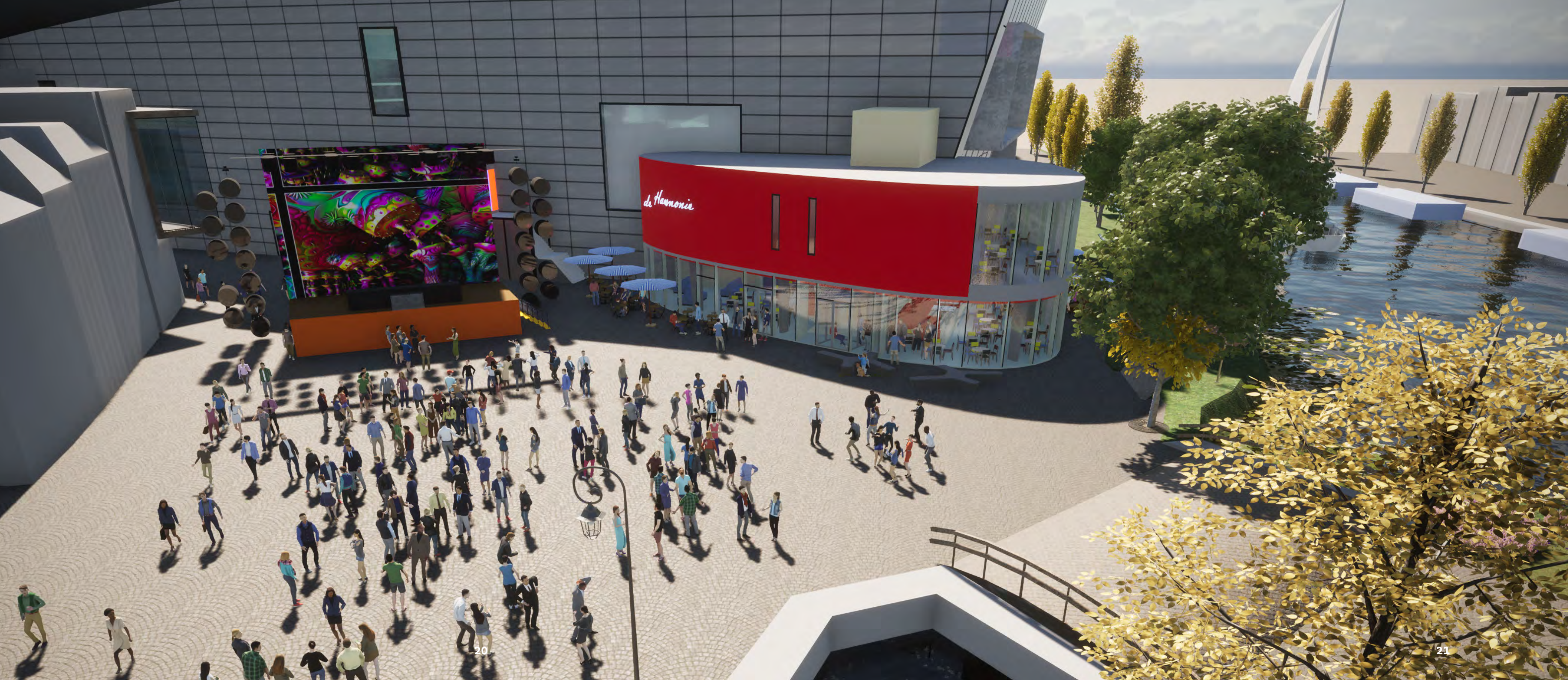

Terras aan het water

De binnenstad is het visitekaartje van Leeuwarden en de kade voor De Harmonie aan de Wester Stadsgracht vormt hierin een unieke kansrijke plek. Niet alleen vanuit het perspectief van bezoekers van De Harmonie, maar ook voor passanten en toeristen nodigt deze kade uit tot verblijf en ontmoetingsplek.

Bij het realiseren van een terras liggen er kansen om aan te sluiten bij bestaande situaties en plannen voor inrichting van de openbare ruimte die er al zijn. Het terras kan 'vergroenen' terwijl de doorgangsrouten voor fietsers blijft bestaan. De Prinsentuin die verderop ligt kan door een groene strook worden verbonden aan het nieuwe terras, zodat er een groter gebied voor leisure en ontspanning ontstaat die tevens aantrekkelijk is vanuit toeristisch perspectief.

Bij het verdwijnen van de busbanen aan het Ruiterskwartier kunnen evenementen op het plein gemakkelijker worden gerealiseerd.

Een (al- dan-niet drijvende) steiger voor de kade verlaagt de barrière tussen gracht en kade en kan als tijdelijke opstap- en aanlegplek voor kleine bootjes dienen, of als podium voor kleinschalige concerten aan de gracht.

Verplaatsing Expeditie

De nieuwe Pathé bioscoop is dicht tegen de expeditie-toegang van De Harmonie gepositioneerd. Ook zijn er wensen om het cultuurkwartier geschikt voor horeca en evenementen te maken. Idealiter zou de expeditie-toegang daarom naar de achterkant van De Harmonie moeten worden verplaatst. De glazen gevel wordt doorgetrokken en de met groen beplante toneeltoren wordt daarmee afgemaakt.

Dit biedt kansen aan het toekomstige gebruik van het kwartier en de verfraaiing van dit gebied. Het gebied is dan echt autoluw en voor de horeca ontstaat er dan een aantrekkelijke ruimte zonder transportbewegingen. Ook kan dit deel van het gebied dan een stijlvolle update krijgen waarmee het aantrekkelijker wordt voor horeca, leisure, festivals en andere buitenactiviteiten.

Door de expeditiestraat te overkappen en af te sluiten met een interessant spel van glazen bouwstenen ontstaat er een nette beëindiging en geen 'achtergevel'.

4

Kansen voor meer groen, klimaatbeheersing, duurzaamheid en natuurlijk cultuur

Leeuwarden is het centrum van een groene provincie. Architect Frits van Dongen heeft deze specifieke kwaliteit in het totale ontwerp van De Harmonie meegenomen en zich destijds laten inspireren door het waterrijke Friese land. Het thema 'water' komt dan ook in verschillende vormgevingselementen van het gebouw terug.

De Harmonie en haar groene waterrijke omgeving gaan hierdoor een vanzelfsprekende relatie met elkaar aan waardoor de stad over een unieke locatie beschikt die Leeuwarden als een handschoen past en aantrekkelijk is voor inwoners, passanten en toeristen.

Bij het maken van al onze plannen houden wij er altijd rekening mee in lijn met de vormgevingstaal van de architect door te denken. Dat is nodig om de hoogwaardige kwaliteit van het architectonische ontwerp overeind te houden. Daarom gaan wij zorgvuldig om met alle aanpassingen aan ons gebouw én de relatie met de omgeving waartoe het zich moet verhouden. Bij deze nieuwe plannen heeft dit ook onze volledige aandacht en we houden daarbij rekening met verdere verduurzaming en het klimaatbestendig maken van ons gebouw en de omgeving. Daarom geven wij nog graag de volgende overdenkingen mee:

- Bij het realiseren van een groen terras aan de kade van de Wester Stadsgracht ligt het in de bedoeling zoveel mogelijk gebruik te maken van de actuele situatie, met behoud van bestaande bomen waar groen aan kan worden toegevoegd. De doorgangsroute voor fietsers blijft bestaan, maar wordt minder prominent.

- De groene strook vanuit de Prinsentuin wordt doorgetrokken tot aan de voorkant van De Harmonie zodat er een nog groter gebied voor leisure ontstaat dat aantrekkelijk is voor zowel inwoners als toeristen.
- De toneeltoren wordt groen met natuurlijke beplanting.
- De te slopen marmeren wand die nu aan de voorkant van De Harmonie staat bevat voldoende vierkante meters om tot vloer van de nieuwe multifunctionele ruimte circulair te worden hergebruikt.
- Natuurlijk willen wij ook cultureel aansluiten met bijvoorbeeld concerten in de buitenlucht, waarbij een grachtenconcert als eerste op onze wensenlijst staat.

5

Samen een mooie plek maken

2022

2024

De Harmonie is één van de mooiste theaters van Nederland en staat bij ons op die herkenbare plek aan de Wester Stadsgracht. Daar heeft het theater een bijzondere functie. Niet alleen cultureel, maar ook als fraai en herkenbaar gebouw waarmee ze allure en betekenis aan die unieke plek in binnenstad geeft.

De architect die het gebouw ontwierp heeft zich laten inspireren door het waterrijke Friese land. Het thema 'water' komt daarom in verschillende vormgevingselementen van het gebouw terug. Door de ligging aan de Wester Stadsgracht gaat het gebouw op deze plek dan ook een vanzelfsprekende relatie met de omgeving aan.

Als gebruiker en beheerder van De Harmonie maken wij ons sterk om De Harmonie up-to-date te houden. Niet alleen functioneel maar ook bouwtechnisch. Omdat beide kanten samengaan en elkaar versterken. Daarom passen wij ook goed op ons gebouw. Zowel aan de binnen- als buitenkant. En dat doen wij in een fijne samenwerking met de gemeente.

Wij willen De Harmonie aantrekkelijk en functioneel houden. Zodat we sterk de toekomst tegemoet gaan. Dat vraagt aandacht én onderhoud. We leggen daarbij niet alleen de focus op De Harmonie zelf, maar zijn ons ook bewust van onze omgeving. Daar willen wij een optimale verbinding mee aangaan.

Met integraal vormgegeven plannen, in samenwerking met architect en gemeente, willen wij een impuls geven aan de ontwikkeling van De Harmonie én haar omgeving. Het doel is om zo een vitale kwaliteitsplek te maken waar cultuur, beleving en ontspanning samenkomen. We hopen hiermee niet alleen het culturele profiel te versterken maar ook bij te dragen aan de leefbaarheid van de stad en het cultuurtoerisme.

Het is de bedoeling dat de uitvoering en voltooiing van dit project uiterlijk 2024 zal plaatsvinden. Er staan voor deze periode al een aantal aanpassingen op de planningslijst:

→ Het nieuwe theatercafé wordt april/mei 2022 opgeleverd. Wij zien uit naar de realisatie ervan, het is een uitnodigende opmaat naar een aantrekkelijk vervolg.

→ In 2024 worden de trekkenwanden vervangen en ook het exterieur van De Harmonie ondergaat dan een make-over.

→ De aanpassingen zullen gevolgen hebben voor de openstelling van het gebouw en haar functionele relatie met het Harmoniekwartier. Door deze verbouw verwachten wij rondom de zomermaanden van 2024 tijdelijk gesloten te zijn en mogelijk tijdelijk gebruik te gaan maken van alternatieve locaties.

Graag gaan wij met eenieder in gesprek die op enige manier te maken heeft of krijgt met de realisatie van deze plannen. Zodat we alle aandachtspunten in beeld brengen en samen een mooie plek kunnen maken. Wij kijken uit naar uw reactie.

**Marijke van der Woude
(Directeur)**

**Martin Smid
(Hoofd Gebouwenbeheer,
Techniek en Facilitair)**

2022

Colofon

Contactinformatie:

Stadsschouwburg De Harmonie

Ruiterskwartier 4

8911 BP Leeuwarden

Email: info@harmonie.nl

Telefoon & Whatsapp: 058 233 0 233

Volg ons op:

 [ssbdeharmonie](#)

 [ssbdeharmonie](#)

 [Stadsschouwburg De Harmonie](#)

 [Stadsschouwburg De Harmonie](#)

Grafisch ontwerp: Studio dubbele punt

Druk: Drukkerij Douma

Uitgave: Stadsschouwburg De Harmonie, oplage 150

Met speciale dank aan: Frits van Dongen, Architecten en planners en de afdelingen Vastgoed en Ruimtelijke Ordening en Inrichting van de Gemeente Leeuwarden, BURO M2R

